

Mehiläishoidon keväthaasteita

Keväällä mehiläishoitajaa voivat työllistää varroantorjunnat ja joskus myös ruokinta.

Puhdistuslennot on varmasti jo tehty ja sikiöinti pesissä täydessä vauhdissa tämän lehden ilmestyessä. Varroa kannattaa torjua keväällä, jos on erityistä syytä epäillä suurta punkkimäärää pesässä. Jos et ehtinyt tehdä torjuntaa heti viikon sisällä puhdistuslennosta, sen voi tehdä vielä toukokuussa.

Toukokuun torjunta tehdään pistekäsittelyinä, eli kehien päälle asetetaan kaksi tai kolme kertaa kolmen päivän välein pieni Wettex-liinapalane tai muu vastaava, johon on imeytetty 25 ml 65-prosenttista muurahaishappoa (Langstroth-laatikko). Päivälämpötilojen on oltava käsittelyn aikaan selvästi yli +10, mielellään +15–20 astetta.

Kevään varroantorjunnan tarve selviää helposti, kun seuraat ja lasket marras-joulukuun oksaalihappokäsittelyllä tippuvien punkkien määrää. Torjunnat eivät koskaan ole täydellisiä, joten voit laskea, että ainakin 10 prosenttia punkeista jää vielä pesään. Jäljelle jääneet punkit hyökkäävät ensimmäisenä kasvamassa olevi-

en arvokkaiden työläistoukkien rasi-tukseksi ja heikentävät heti alkuunsa alkavaa kehitystä. Toukokuussa syntyvät terveet työläiset ovat kullan arvoisia vahvan, tuottavan yhteiskunnan kehittymiselle.

Hoitotekninen varroantorjunta kuhnurikehän avulla

Toukokuussa pesään kannattaa laittaa myös sikiöalan reunamille kuhnurikehä, josta kuhnureita voi kesäkauden aikana poistaa tehokkaasti. Säännöllinen peitettyjen kuhnurisikiöiden poistaminen vähentää punkkipainetta ratkaisevasti. Elokuun torjuntakin onnistuu paremmin, kun lähtötaso on kohtuullinen.

Emo alkaa munia tulevia talvimehiläisiä jo heinäkuun lopussa. Mitä vähemmän punkeja on elokuussa syntyvien talvimehiläisten riesana, sitä terveempiä ja pitkäikäisempiä talvimehiläiset ovat ja sitä paremmin yhteiskunta talvehtii.

Kesän hoitotoimet vaikuttavat siis hyvin paljon talvehtimiseen!

Runsaspunkkisiin pesiin voi vielä toukokuussa tehdä pistekäsittelyn muurahaishapolla.

*Pistekäsittely:
Pienen (n. 5 x 18 cm) liinapalaan imeytetään 25 ml (Langstroth-laatikko) tai 40 ml (kaksi Farrar-laatikkoa) muurahaishappoa ja liinapala asetetaan kehien päälle. Käsittely uusitaan kerran tai kaksi kolmen päivän välein punkkisaastunnan vakavuuden mukaan. Muista laittaa lentoaukko pienemmälle ja pohjaverkko umpeen. Vaihtoehtoisesti kevään varroantorjuntana voi tehdä oksaalihappokäsittelyn heti puhdistuslennon jälkeen tai muurahaishappokäsittelyn toukokuussa. Älä kuitenkaan tee molempia.*

Hiilihydraattivarastoja kannattaa tarkkailla

Kevään ruokinta joko ruoan vähyyden takia tai kehityksen vauhdittamiseksi puhuttaa aina tarhaajia. Onko ruokinta eduksi vai haitaksi?

Jos mehiläiset on hyvin ruokittu syksyllä ja pesässä hyvin peitettyä ruokaa, mehiläisiä ei tarvitse normaalisti ruokkia keväällä. Ruokinta on tarpeen ainoastaan, jos ruoka talven jälkeen on loppu tai ensimmäisen saatoajan eli pajun kukinnan jälkeen tulee pitkä huonon sään tai sadottomuuden jakso.

Hiilihydraattivarastoista täytyy pitää huolta, koska mehiläiset eivät sikiöi täydellä teholla, jos ruokavaroista on puutetta. Pesässä täytyy olla keväällä koko ajan vähintään 5,0–7,5 kg hiilihydraattiruokaa eli talviruokaa tai hunajaa (Lipinski 2018). Erityisesti lentomehiläiset tarvitsevat hiilihydraatteja polttoaineeksi lentämiseen ja sikiöalan lämmitykseen, jotka kuluttavat paljon energiaa. Hyvän sadon takaa, että 6–8 viikkoa ennen pääsaatoaikaa mehiläisillä on saavilla tasaisesti sekä mettä että siitepölyä.

Lämpö käynnistää sikiöinnin

Kun keskimääräiset maksimipäivälämpötilat ylittävät +4 astetta, sikiöinti alkaa. Sikiöinti lisääntyy dramaattisesti, kun keskimääräiset maksimipäivälämpötilat nousevat +5–15 asteeseen. Päivän pituus ja kentältä saatu mesi ja siitepöly stimuloivat sikiöintiä edelleen. Sikiöintiala laajenee yhteiskunnan koon kasvaessa, mutta pienessä yhteiskunnassa on suhteessa enemmän sikiöitä mehiläistä kohti.

Jos mehiläisiä pitää ruokkia, paras vaihtoehto on sakkaroosi (sokerijuuri-kas tai ruokosokeri) nesteinä tai kuivana. Invertoitua sokeria (HFCS) voidaan myös käyttää. Tutkimuksissa on havaittu, että jonain vuonna mehiläisten sikiöinti lisääntyy, kun mehiläisiä ruokitaan, mutta toisena vuonna ei (Free, J. B., Spencer-Booth, Y. 1961).

Varsinkin kylmät yöt ovat tuhoisia ja viivästyttävät pienen pesän kehittymistä. Yhteiskunnan aktiivisuus hiipuu, koska kaikki voimavarat on käytettävä lämmitykseen ja tiiviin talvipallon muodostamiseen. Siten yhteiskunta joutuu sikiöimään pienellä alalla ja ruokintatehtävissä olevien mehiläisten määrä on pieni.

Lisäksi ruokkijamehiläiset käyttävät huonolla säällä toukkien ruokintaan puolet vähemmän aikaa hyvään säähän verrattuna, vaikka siitepölystä tai hunajasta ei olisi pulaa (Riessberger, U., Crailsheim, K. 1997). Tämä on yhteydessä siihen, että muut mehiläiset eivät ruoki ruokkijamehiläisiä niin usein huonolla säällä kuin hyvällä.

Estä karhuvahingot ajoissa

Kevään merkkejä on jo vahvasti ilmassa. Lumien sulaessa myös karhut heräilevät pikkuhiljaa pesistään ravinnon hakuun. Karhu on jo tuhonnut pesiä Myrskylässä Uudellamaalla. Karhuvahinkojen vilkkain aika on keväällä huhti-toukokuussa, ja siksi kannattaa olla mieluummin vähän liian aikaisin viemässä akkuja karhuaidoille ja laittamassa langat ojenukseen.

Karhut muistavat hyvin syksyiset tarhat, joilla kävivät ennen talviunille asetumistaan, ja ne tallustelevat ensimmäiseksi tarkastamaan ravintopaikan. Kevään vahinko on erittäin harmillinen, koska samalla menetetään tulevan satokauden sato tuhotun pesän osalta.

Lisää mehiläisten ravitsemuksesta kirjassa Honey bee nutrition and feeding, Z. Lipinski 2018.

Pesän hyvät siitepölyvarat eivät yksin riitä. Aikaisin keväällä yhteiskunta voi nähdä nälkää, jos kaikki hunajavarastot on kulutettu eikä tuoretta mettä ole saatavilla. Meden puute taas voi johtua myös huonosta lentosäästä. Ruokaa pitäisi olla kaksi täyttä kakkua. Pesä on vaarassa kuolla nälkään, jos yhtään peitettyä sokeri- tai hunajaruokaa ei ole.

Mehiläinen keräämässä mettä pajun kukasta.

Kun lisäruokaa annetaan kiihotusruokana, kannattaa antaa 50-prosenttista sokeriliuosta pieniä määriä (1–2 litraa) kerrallaan muutaman päivän välein. Laimeampi sokeriliuos pilaantuu herkemmin ja väkevämmästä mehiläiset eivät saa riittävästi vettä.